

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 26-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՊԵՐՃԱՇՈՒՔ

ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՓԱՐԻՋԻ ՄԵՋ

«Արևմուտք»-ը հաղորդում է.—

Փարիզի ամենեն շնորհ սրահներեն Բալն տը Շայելոյի մեջ, բազմահազար ժողովրդի ներկայությամբ տոնվեցաւ խորհրդային Հայաստանի 26-րդ տարեդարձը:

Անհուն հրճվանքով պետք է արձանագրել ժողովրդական լայն և միահամուռ մասնակցությունը:

Բեմին ճակատը կերակւին երկու վերտառություններ.— «Կեցցե՛ հաղթապանքն Ս. Ս. Խ. Միությունը» և «Հայ ժողովուրդը իր պատմական հայրենիքը կպահանջե՛»:

Բեմին վրա բազմած էին խորհրդային Միության դեսպան Ն. Վ. Պոկոտնիկով, Արտավազդ Արքեպիսկոպոս՝ լիազոր պատվիրակ Նյուրպայի թեմին, օրվա նախագահ Մեթր Մարմարյան, զանազան միությանց ներկայացուցիչներ, որոնք մաս կկազմեն օրվա նախագահության:

Մեթր Մարմարյանի բացման և շնորհակալության խոսքերեն հետո առաջին խոսքը տրվեցաւ Ն. Վ. Պոկոտնիկովին, որ առանձին գեղեցիկ ճառ մը արտասանեց, շնորհավորելով Հայաստանի խորհրդայնացման 26-րդ տարեդարձը և մասնավորապես շնորհ տեց խորհրդային Միության մեջ փոքր ազ-

դերու վայելած բարեքներն ու ինքնօրինությունը:

Այա խոսք առաւ Պ. Մեսրոպ Ասատուրյան և խոսեցաւ մասնավորապես մեր հայրենիքի տնտեսական, մշակութային վերելքի մասին:

Կաթողիկոսական պատվիրակ Արտավազդ Արքեպիսկոպոս շատ գեղեցիկ և իմաստասլից խոսքերով շնորհավորելով օրվան տոնը, մասնավորապես ծանրացաւ Հայ եկեղեցւոյ կատարած դերին, տարիներ շարունակ, և նաև վերջին պատերազմի ընթացքին:

Պ. Հինգսկյան և պրոֆ. Մանուկյան, առաջին հայերեն, երկրորդ ֆրանսերեն նույնպես շնորհակցին օրվան տոնին կարևորությունը, և խանդավառ խոսքերով կոչ ուղղեցին հանդիսականներուն համախմբվել մեր հայրենիքին շուրջ:

Ամենին վերջը ցուցադրվեցաւ «Հայրենի երկիր» շարժանկարը: Գեղեցիկ գործ մը, պատկերացում մը Հայոց պատմության, իր լայն գծերուն մեջ, հայրենաշունչ ու ոգևորիչ: Ընդհանուր ապավորությունը ոգևորիչ է ու կիսոսի բոլորիս ալ սրտին: Այդ տպավորությամբ ալ արդեն հանդիսականները բաժնվեցան սրահին:

ԼԵՎՈՆ Զ. ՍՅՈՒՐՄԵԼՅԱՆԻ ՆԱՄԱԿԸ ՍՈՎԵՏԱԶԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ

Սիրելի գրական ընկերներ և հայրենակիցներ

Արտասահմանի հայ գրողի մը համար Հայաստանի Սովետական Գրողներու Միության կողմն Երևանի մեջ տեղի ունեցող իր Համագումարին մասնակցելու հրավերը մը մեծ պատիվ մըն է և ես խոնարհաբար շնորհակալ եմ Ձեզի, որ զիս արժանի նկատեցիք այդ պատիվին: Խորապես հուզվեցա, երբ ստացա Ձեր հեռագիրը: Հուսացի զալ, բայց չեմ կընար, հակառակ բոլոր ջանքերուն և բաղձանքիս: Դյուրին է ներկա ժամանակներուն ճամբորդել Կալիֆորնիային Հայաստան: Շատ կցավիմ, որ պիտի չկըրնամ Ձեզի հետ ըլլալ Հայաստանի Սովետական Գրողներու և իրենց հյուրերուն այս պատմական Համագումարին առթիւ, և իմ աչքերով տեսնելու Հայաստանի առաջգիմության սքանչելի և խանդավառիչ տեսարանը, և մեր ժողովուրդին կուլտուրական

և գրական վերածնունդը Ձեր առաջնորդության տակ:

Կցավիմ նաև որ պիտի չկրնամ բաժակ մը հայկական գինի բարձրացնել և Ձեզի հետ խմել Սովետ Միության անդամ եղող Հայաստանի քույր հանրապետությանց կենացը, և մասնավոր անոնց բոլորի մայրն հանդիսացող Ռուսաստանի կենացը: Ռուս փառապանծ ժողովուրդին հանդեպ, որուն գրական ներկայացուցիչները կմասնակցին կարծեմ Ձեր Համագումարին, բոլոր Հայերու պես ես ալ ունիմ սիրո, զմայլանքի և երախտագիտության զգացումներ: Ինչպես հազարավոր հայ որը աղաք, ես ալ իմ կյանքս կպարտիմ Ռուս Բանակին: Հայրու հազարավոր հայ մանուկներ, որոնք ինձի հետ քշվեցան մահուան ճանապարհին վրա, շարդուեցան թուրքերու մորակներու, սուրերու և կա-

ցիններու տակ իրենց սրտերուն մեջ պահելով «Քեզի Ռուս»-ին համայնական պատկերը։ Ուր՝ պիտի ըլլայինք մենք հայերս այսօր առանց Ռուսաստանի և Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետությանց Միու-

Լ. Զ. Մյուրմեյան

թյան օգնության և պաշտպանության։ Եվ ուր՝ պիտի ըլլար նաև հիմա՝ աշխարհի մընացյալ մասը։ Հայաստանը Սովետ Միության հարավային սահմանին վրա կուլտուրական և ֆիզիկական հուժկու բերք մըն է, և հայեր ամենուրեք անձկագին կ'հուսան, որ այդ բերդին սահմանները պիտի ընդարձակին և պարունակեն իրենց մեջ պատմական հայ հողեր, որոնք ամալի կմնան ֆաշիստական Բուրժուզ դերիշխանության տակ։

Ձեր Համագումարը տեղի կունենա հայ պատմության այս երջանիկ և նշանակալից ժամուն, թեև, դժբախտաբար, մութ ամպեր կան միջազգային հորիզոնին վրա։ Մայր Հայաստանը արձակած է ներգաղթի հրավերը և իր շուրջ կհավաքի աքսորական զավակներն ու դուստրերը։ Ձեր Համագումարը ավելի մոտիկ պիտի բերն Հայրենիքի ժողովուրդը և ուրիշ երկիրներու հայ համայն-

ները, և սատարն Սովետական ազգային քաղաքականության հառաջացման, որուն ամենն հուզիչ և խրախուսիչ արդյունքները կտեսնուին Հայաստանի մեջ։

Որպես ամերիկացի և հայ գրող ես կշանամ կատարել իմ պարտականությունը Ամերիկյան Սովետ Բարեկամության զարգացման և ֆաշիզմի դեմ գոյություն ունեցող Ռուսներու վերջնական արտաքսման գործին մեջ։ Հանրածանոթ ամերիկացի թղթակից և ուսուցիչ վերլուծող մը, որ կշատագույն Հայաստանի սահմաններու ընդարձակումը մինչև Ուկրաինայի Գիծը, բայց երբեմն կքննադատն Սովետական քաղաքականությունը, վերջերս ինձի ըսավ։—

«Իմ կարծիքով Միացյալ Նահանգներու և Սովետ Միության միջև ավելի լավ հասկացողություն մը հաստատելու ամենն հավանական միջոցը Հայկական հարցի պատշաճ լուծումը լավագույն եղանակն է Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետություններու Միության և Միացյալ Նահանգաց միջև։»

«Սովետական Ռուսաստանն ըրած է հայերու համար շատ բաներ, զորս Ամերիկյան պետք էր ըներ, բայց չըրավ։»

Հայաստանի հանդեպ կա ավանդական համակրանք մը Ամերիկյան ժողովրդական լայն խավերու մեջ, որոնք առատաձեռն և արդարասեր են և անկեղծորեն կը հավատան ազգերու ազատության և եղբայրակցության։ Վստահ եմ որ Հայաստան երբեք չպիտի մոռանա այն առատաձեռն և սրտարուխ օգնությունը, զորս ան ստացավ Ամերիկյան ժողովրդին համաշխարհային Առաջին Պատերազմին հաջորդող սարսափելի օրերուն։ Հայկական ծնունդ կամ ծագում ունեցող Ամերիկյան քաղաքացիներ կընան լուսաբանել Ամերիկյան հանրալիքի կարծիքը Հայկական դատի արժանեքներու մասին, այդ է սրբազան հայ հողերու վերադարձը իրենց օրինական տիրոջ, Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության, և մեր ցրված տառաքիթ ժողովրդի վերադարձը դեպի իր հին հայրենիքը։

Որպես Ամերիկացի և հայ գրող ես կուզեմ Ձեզի իմ շնորհակալությունն և հիացումս հայտնել այն հաղթանակներուն համար, զորս Դուք տարած եք տգիտության և շարին դեմ գրական-կուլտուրական և ուղղման ճակատներուն վրա, սովահար և արյունող Հայաստանը 25 տարվան մեջ փոխելով նվրդական ամենն պայծառ անկյունի մը, ուր զրակականության և դիտման, ազ-

գծերու ազատության, հավասարության և եղբայրակցության դրոշները բարձրորեն կծածանին: Հայաստանի հնագույն և նորագույն կուլտուրական աշտարակները Ամենորիկայի մեջ մեր սրտերը կիցնեն հպարտությամբ և հրճվանքով:

Հայաստանի իմ այցելությունս 25 տարիներն հետո ինձի համար պիտի ըլլար հիշատակելի ճամբորդություն մը, և ես գիտեմ, որ Ձեզմէն շատ բան պիտի սորվեմ: Ձեզ հանդիպել և Ձեզ անձնապէս ճանչնալը

ինձի համար հազվագյուտ բերկրանք մը և առանձնաշնորհ մը պիտի ըլլար: Քեկ Ձեզմէն բաժնված եմ հազարավոր մղոններով, ոգիով Ձեզի հետ եմ, և ուղարկելով Ձեզի իմ սրտագին ողջույններս և լավագույն բաղձանքներս, կհուսամ, որ զիս նորին պիտի հրապիրեք, Ձեր երրորդ համագումարին:

ԼԵՎՈՆ Զ. ՍՅՈՒՐՄԵԼՅԱՆ

Հոլիվուտ, Կալիֆորնիա
(«Ժողովուրդի ծայն» քիվ 1272)

ԷՏԿԱՐ ՇԱՀԻՆԻ ՄԱՀԸ

«Արեւմտա»-ը հաղորդում է.—

Մարտի 18-ին մեռավ անուանի արուեստագետ էտկար Շահին: Հուլարկավորությունը կատարվեցավ 21 մարտի, ուրբաթ օրը, Հայոց եկեղեցիին մեջ: Դժբախտաբար մահը և հուլարկավորությունը ուշ ծանուցուած ըլլալով, շատեր չկրցան հարգանքի իրենց վերջին տուրքը հատուցանել մեծ արվեստագետին:

Մահ էր 1874-ին Պոլիս: Երկրորդական ուսումն առած էր Վենետիկի Միսիթարյան-ներուն մոտ: Ժամանակ մը Վենետիկ իտալացի նկարիչ մը ձեռքին տակ աշխատելի ետք Փարիզ անցավ և հոն աշակերտեցավ Ժան-Փոլ Լորանսի և Պենժամեն Գոնսթանսի: Հետո ինքզինքը տուավ գծագրության, կիրարկելով Օֆորտ, Թունաքսիլ և Կունեան շուտով գնահատուցավ և պատկերազարդեց օրվան ամենն նշանավոր գրագետներու գործերը: Հիշենք Լե Ֆետ Ֆոռներ, Պառնսի, Անաթոլ Ֆրանսի, Գոյեթի, Կոնքուրներուն և այլն գործերը: Իր մասին բազմաթիվ գնահատական ուսումնասիրություններ հրատարակած են Ֆրանսացի, իտալացի և անգլիացի արուեստի քննադատներ:

Շահին, ի մեջ այլոց, մեծ դիմանկարիչ մըն էր:

Դամբանականներ խոսեցան Արտավազդ Արքեպիսկոպոս և ուրիշներ:

Համբար

Եվրոպայի քեմի Առաջնորդ Գեր. Տ. Արտավազդ Արքեպիսկոպոսի վրա պարտականություն է ընկնում, Փարիզի հայ հասարակական կազմակերպությունների օգնությամբ, հավաքել անվանի արվեստագետ Էդգար Շահինի գործերը և կենտրոնացնել դրանք մեր ծաղկող Հայրենիքում՝ Սովետական Հայաստանում:

ԽՄԲԱԳԻ.

Դեռ ևս 1936 թվին ՀՍՍՄ Կերպարվեստի Գեղարվեստական Բանգարանը կազմակերպել էր Էդգար Շահինից ստացված օֆորտների ցուցահանդեսը, որը մեծ հետաքրքրություն էր առաջ բերել նրանի արվեստասեր հասարակայնության մեջ:

